

ĐÁP ÁN THAM KHẢO KỲ THI TUYỂN SINH LỚP 10 THPT
NĂM HỌC 2026 – 2027
SỞ LÀO CAI

Môn thi: Ngữ văn

(Đáp án được biên soạn bởi thầy/ cô Trung tâm Văn Solar Edu)

PHẦN I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Câu 1:

Văn bản được kể theo ngôi thứ nhất (người kể chuyện xưng “tôi” – người mẹ).

Câu 2:

Khi người mẹ định dỡ “ngôi nhà” kỉ cục, người con đã có phản ứng: gạt tay mẹ ra một cách quyết liệt và nói: “Nhà của con, có sân bay trên nóc đấy!”.

Câu 3:

- Chỉ ra biện pháp ẩn dụ: Hình ảnh ẩn dụ “những ngôi nhà của tôi” ngầm chỉ những ước mơ, hoài bão, đam mê, sự nghiệp, sự lựa chọn tương lai và những thành quả mà nhân vật “tôi” đạt được trong cuộc đời.

- Tác dụng:

+ Tăng sức gợi hình, gợi cảm cho câu văn.

+ Nhấn mạnh sự thấu hiểu, lòng biết ơn sâu sắc của nhân vật “tôi” đối với tình yêu thương vô bờ bến, sự bao dung, tôn trọng và hi sinh thầm lặng của cha mẹ. Cha mẹ đã luôn nâng đỡ, bảo vệ để “tôi” được sống với đam mê và xây dựng nên “ngôi nhà” cuộc đời mình.

Câu 4:

Chi tiết trên giúp ta hiểu về nhân vật người mẹ:

- Là một người mẹ biết tôn trọng con cái: Tôn trọng thể giới riêng, sự sáng tạo và trí tưởng tượng phong phú của trẻ thơ, không áp đặt suy nghĩ của người lớn lên con.

- Là người dũng cảm, biết lắng nghe và tự nhận lỗi: Khi nhận ra hành động của mình suýt làm tổn thương con, người mẹ không dùng quyền uy của người lớn để lấp liếm mà thấy “cần phải gặp con... như một việc khẩn cấp để xin lỗi”.

- Là một người mẹ sâu sắc, tinh tế và tràn đầy tình yêu thương: Luôn trăn trở, suy nghĩ để thấu hiểu con, muốn đồng hành và khích lệ con phát triển theo cách riêng của mình (“con đã làm được một việc trên xuất sắc”).

Câu 5:

Học sinh có thể rút ra một trong các thông điệp sau và lí giải hợp lý. Gợi ý:

- Thông điệp: Người lớn cần tôn trọng thể giới riêng và sự sáng tạo của trẻ em.

- Lí giải: Trẻ em có lăng kính nhìn nhận thế giới rất riêng biệt, hồn nhiên và phong phú. Những điều tưởng chừng “kì cục”, “ngây ngô”, “khác thường” trong mắt người lớn lại là cả một bầu trời tưởng tượng của trẻ. Việc tôn trọng, khích lệ thay vì áp đặt, vùi dập sẽ giúp trẻ tự tin phát triển cá tính, tư duy sáng tạo và nuôi dưỡng những ước mơ đẹp đẽ.

(Hoặc thông điệp về: Lòng biết ơn đối với sự hi sinh thầm lặng của cha mẹ; Sự cần thiết của việc thấu hiểu và đồng hành cùng con cái...)

PHẦN II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm)

a. Yêu cầu về hình thức: Viết đúng hình thức một đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ), không gạch đầu dòng.

b. Yêu cầu về nội dung: Đảm bảo các ý chính sau:

* **Mở đoạn:** Giới thiệu khái quát về nhân vật người con (cậu bé) trong đoạn trích “Trên xuất sắc” của Phạm Sông Hồng.

* **Thân đoạn:** Phân tích các nét tính cách, phẩm chất của cậu bé:

- Sự hồn nhiên, ngây thơ và ham học hỏi:

+ Thể hiện qua hành động chạy ủa vào nhà khoe thành tích “xuất sắc”, liên tục đặt ra những câu hỏi ngô nghĩnh, tò mò cho mẹ (“tiên tiến với xuất sắc thì cái gì hơn”, “trên xuất sắc là gì”).

- Trí tưởng tượng phong phú và sự sáng tạo độc đáo:

+ Cậu bé không xếp hình theo khuôn mẫu thông thường mà tự tạo ra một “ngôi nhà” kì cục gồm các miếng nhựa chồng lên nhau cao ngất ngưỡng, trên cùng là miếng vuông với lời giải thích đầy bất ngờ: “Nhà của con, có sân bay trên nóc đấy!”.

- Cá tính mạnh mẽ, biết bảo vệ thành quả và thế giới riêng của mình:

+ Khi mẹ định dỡ ngôi nhà, cậu bé đã “gạt tay mẹ ra một cách quyết liệt” và khẳng định chủ quyền “Nhà của con” bằng giọng điệu “rất đĩnh đạc, rất người lớn”.

+ Thái độ giận dữ, bất hợp tác sau đó cho thấy cậu bé rất trân trọng tác phẩm của mình.

* **Kết đoạn:** Khái quát nghệ thuật + đánh giá chung về nhân vật.

Cậu bé là đại diện tiêu biểu cho thế giới trẻ thơ sinh động, đáng yêu. Bằng nghệ thuật xây dựng nhân vật tinh tế, tác giả gửi gắm bài học sâu sắc cho người lớn về việc cần thấu hiểu, tôn trọng và nâng niu sự sáng tạo của trẻ.

Câu 2 (4,0 điểm)

a. Yêu cầu về hình thức:

- Viết đúng cấu trúc bài văn nghị luận xã hội (Mở bài, Thân bài, Kết bài).

- Dung lượng khoảng 600 chữ.

b. Yêu cầu về nội dung:

* **Mở bài:**

- Dẫn dắt vấn đề: Truyền thống “Uống nước nhớ nguồn”, “Ăn quả nhớ kẻ trồng cây” là đạo lí tốt đẹp của dân tộc ta.

- Nêu vấn đề nghị luận: Tuy nhiên, trong xã hội hiện đại, hiện tượng sống thiếu lòng biết ơn của một bộ phận người trẻ đang trở thành một thực trạng đáng báo động.

* **Thân bài:**

- Giải thích:

+ “Lòng biết ơn” là sự trân trọng, ghi nhớ công lao của những người đã giúp đỡ, mang lại những điều tốt đẹp cho mình.

+ “Sống thiếu lòng biết ơn” là thái độ vô ơn, bạc bẽo, coi những gì mình được hưởng thụ là điều hiển nhiên, không biết trân trọng công sức của người khác.

- Thực trạng:

+ Trong gia đình: Vô tâm, cãi lời cha mẹ; coi việc cha mẹ chăm sóc, chu cấp là nghĩa vụ đương nhiên; khi trưởng thành không phụng dưỡng đấng sinh thành.

+ Trong nhà trường và xã hội: Vô lễ với thầy cô; quay lưng với những người đã từng cứu mang, giúp đỡ mình lúc khó khăn (“khỏi vòng cong đuôi”, “qua cầu rút ván”).

+ Với đất nước: Quên đi lịch sử hào hùng, sự hi sinh của các thế hệ cha anh; có thái độ chê bai, quay lưng với quê hương.

- Nguyên nhân:

+ Chủ quan: Lối sống ích kỷ, thực dụng, đề cao cái “tôi” cá nhân quá mức; lười biếng, thích hưởng thụ.

+ Khách quan: Sự nuông chiều thái quá từ gia đình khiến trẻ sinh ra tâm lý ỷ lại; ảnh hưởng tiêu cực từ mạng xã hội và lối sống phương Tây thực dụng; giáo dục nhà trường đôi khi còn nặng về kiến thức, nhẹ về rèn luyện đạo đức.

- Hậu quả:

+ Đối với cá nhân: Đánh mất nhân cách, trở nên ích kỷ, lạnh lùng; bị mọi người xa lánh, mất đi những mối quan hệ tốt đẹp.

+ Đối với xã hội: Làm băng hoại đạo đức truyền thống; tạo ra một thế hệ vô cảm, làm suy yếu sức mạnh đoàn kết của cộng đồng.

- Đề xuất giải pháp:

+ Bản thân mỗi người trẻ: Cần tự tu dưỡng đạo đức, biết nói lời “cảm ơn”, trân trọng những gì mình đang có; sống cống hiến và biết sẻ chia.

+ Gia đình: Cha mẹ cần làm gương, giáo dục con cái về lòng biết ơn từ những việc nhỏ nhất, không nên nuông chiều thái quá.

+ Nhà trường và xã hội: Tăng cường giáo dục kỹ năng sống, đạo đức; lan tỏa những tấm gương sáng về lòng hiếu thảo, sự tri ân để truyền cảm hứng cho giới trẻ.

- Bàn luận mở rộng:

+ Trong thực tế, nhiều người trẻ sống giàu lòng biết ơn, luôn trân trọng sự hi sinh của cha mẹ, thầy cô và đền đáp bằng hành động thiết thực, trong khi số khác lại mang lối sống vô ơn, ích kỷ, chỉ biết đòi hỏi và nhận về mà không biết trân trọng hay cống hiến.

+ Bài học nhận thức + hành động

✓ Nhận thức: Lòng biết ơn là truyền thống đạo lý quý báu và biểu hiện của nhân cách văn minh, nhắc nhở mỗi người rằng thành quả hôm nay được bồi đắp từ sự hi sinh, yêu thương và giúp đỡ của người khác.

✓ Mỗi người trẻ cần thiết thực hóa lòng biết ơn bằng những hành động cụ thể như kính trọng, yêu thương cha mẹ, tri ân thầy cô, sống trách nhiệm với cộng đồng và trân trọng công ơn của các thế hệ đi trước.

* **Kết bài:**

- Khẳng định lại vấn đề: Lòng biết ơn là thước đo nhân cách của mỗi con người. Phê phán lối sống thiếu lòng biết ơn là việc làm cần thiết.

- Liên hệ bản thân: Rút ra bài học nhận thức và hành động cho chính mình (luôn trân trọng, biết ơn cha mẹ, thầy cô và những người xung quanh).